

Výhrada svědomí

Každý nějaké svědomí máme. Aspoň si to myslíme. Mluvit o něm je už ale horší. Zdá se nám to příliš intimní. Jako kdybychom ostatní pouštěli tam, kam moc nechceme. Třeba do ložnice.

No ale co s tím? Tím, že o něm nebudeme mluvit, toho moc nevyřešíme. Bude sice dál náš tajemnou svatyní, ale bude to stačit? S naším svědomím si přece víme rady. Prostě je máme a hotovo. Ale se svědomím ostatních už můžeme mít potíže. Někdy se nám zdá nefér, že se za ně někdo schovává. Třeba když neplatí daně, jak má. Nebo třeba v medicíně, když někdo chce pro své dítě něco, co mu evidentně škodí. Taky se může schovat za své svědomí.

Přesto tušíme, že na tom svědomí něco je. V našem národě je hodně lidí, kteří pro své svědomí zemřeli. Vidíme před sebou příklady Husa, Palacha, Vonky, mnoho lidí trpělo v komunistických kriminálech jen proto, že si mysleli něco jiného, než předepisoval režim. Tak proto jsme i sami velmi citliví k tomu, když se nám někdo snaží do našeho svědomí sahat a předepisovat něco, co nechceme. Ale je to s naším svědomím vždy tak jednoduché?

Na jednu stranu cítíme ve svědomí až posvátnou úctu k nitru člověka, kde je člověk volán, pro někoho Bohem, pro druhého sebou samým k tomu žít poctivě v souladu s něčím vyšším, než je sám, nebo tak, aby se mohl vždy po ránu klidně kouknout do zrcadla. Na druhou stranu však cítíme, že svědomí dokáže také schvalovat některá jednání, která ostatní považují za pomýlená, fanatická, nesrozumitelná. Představme si takový teroristický útok. Také teroristé mají své svědomí a jednají podle něj. Že rozsévají lidské tragédie, je právě neštěstím celé situace.

Výhrada svědomí... Co to je? Obvykle je to požadavek týkající se většinou lékařů, žurnalistů nebo i jiných profesních skupin. Má být lékař nucen k tomu dělat nějaké zákroky? Třeba gynekolog interrupce? Co když mu to jeho svědomí nedovoluje? Nebo novináři. Mají být nuceni informovat o událostech, do kterých jako žurnalisté vstupovat nechtějí?

Nevzejde zde hned námitka alibizmu? Když neudělá interrupci jeden, udělá ji druhý. A není to pak pilátovské mytí rukou? Alibizmus se nám příčí. Ale chtěli bychom my sami být do něčeho nuceni? Výhrada svědomí by však měla být nějaká zákonná úprava, která by některým profesním skupinám umožnila neprovádět některé výkony s odkazem na své svědomí bez toho, že by za to byli nějak postihováni. Tady už cítíme mnoho problémů. Proč zase jen lékaři, vojáci nebo žurnalisté? I ostatní mají přece svá dilemata a nechtějí se některých věcí týkajících se jejich povolání účastnit. Podle čeho vybere zákonodárce ony profese? Nebo se toto kritérium pomine? A které konkrétní výkony nebudou muset např. lékaři ve svém povolání provádět? To je rovina zákonodárce.

Odpovědi na tyto otázky nejsou jednoduché. Jednoduše taky proto, že máme svoje svědomí.

Přeji příjemné vánoční zastavení. Jaromír Matějka

MUDr. Jaromír Matějka, Ph.D., Th.D.

Zahradničkova 866, 674 01 Třebíč

jaromir.matejek@seznam.cz

upraveno z: <http://matejek.blog.idnes.cz/>
